

УДК: 631.62:356.

РЕГІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ГОТОВНОСТІ ОРГАНІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДО РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ХАРАКТЕРУ: КЕЙС МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Курепін В. М., к.економ.н., доцент

Миколаївський національний аграрний університет

В межах чинного законодавчого регулювання питань організації та функціонування системи цивільної захисту визначаються як пріоритетні для органів державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно до статті 43 Закону України «Про місцеве самоуправління в Україні» та положень Кодексу цивільної захисту України, обласні та районні державні адміністрації, а також органи місцевого самоврядування зобов'язані забезпечувати постійний контроль за станом готовності системи цивільної захисту до оперативних та ефективних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій. Такі вимоги спрямовані на формування комплексної та скоординованої системи реагування, здатної своєчасно протидіяти загрозам як природного, так і техногенного характеру.

Кодекс цивільної захисту України визначає цивільний захист як ключову державну функцію, орієнтовану на забезпечення захисту населення, територій, довкілля та майна від надзвичайних ситуацій шляхом упередження їх виникнення, організації ліквідації наслідків та надання допомоги потерпілим як у мирний час, так і в особливий період. Реалізація цієї функції передбачає комплексну діяльність уповноважених суб'єктів, відповідальних за захист населення і територій у межах виконання державних заходів у сфері оборони та безпеки [1, с. 266].

Призначення системи цивільного захисту полягає у створенні комплексної, ефективної та адаптивної моделі реагування на надзвичайні ситуації, здатної забезпечити належний рівень безпеки та стійкості суспільства. До ключових завдань системи належить забезпечення постійної готовності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підпорядкованих їм сил та засобів до превентивних та реагувальних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Важливим напрямом є реалізація заходів, спрямованих на їх запобігання, що передбачає моніторинг ризиків, оцінку потенційних загроз та здійснення превентивних управлінських рішень. Значну роль відіграє формування та раціональне використання резервів матеріальних та фінансових ресурсів, необхідних для оперативного реагування та усунення наслідків кризових подій.

В межах діяльності системи цивільної захисту особлива увага приділяється оповіщенню населення про загрозу чи факт виникнення надзвичайної ситуації [2, с. 54], забезпечення своєчасного та достовірного інформування щодо поточної обстановки та вжитих заходів. Центральним компонентом виступає організація комплексної захисту населення, включаючи підготовку органів управління та громадян до чітких та злагоджених дій в умовах загрози. Система також охоплює проведення рятувальних та інших невідкладних робіт, спрямованих на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, а також організацію життєзабезпечення потерпілого населення. Усі ці елементи формують цілісну інституційну конструкцію, призначену забезпечити готовність держави до ефективного реагування на надзвичайні виклики та мінімізувати їх вплив на суспільство.

Готовність системи цивільної захисту до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру у громадах Миколаївської області визначається як комплексна характеристика ступеня спроможності органів влади, спеціалізованих служб та інфраструктурних підрозділів забезпечувати своєчасне реагування на воєнні загрози та мінімізувати їх наслідки для населення та територій. Вона формується на основі завчасного планування, належного нормативно-правового регулювання, достатності

матеріально-технічних ресурсів та професійної підготовки суб'єктів цивільної захисту [3, с. 270]. У контексті воєнного стану особливої ваги набуває здатність територіальних громад забезпечувати оперативну координацію між місцевими органами влади, військовими структурами, підрозділами ДСНС, установами охорони здоров'я та комунальними службами для організації безпечної евакуації населення, розгортання тимчасових укриттів та надання першочергової допомоги потерпілим.

У Миколаївській області зазначена готовність визначається також ефективністю функціонування систем раннього виявлення та оповіщення, спроможністю громад підтримувати працездатність критичної інфраструктури в умовах ракетних та артилерійських обстрілів, а також рівнем налагодженості логістичних маршрутів для переміщення гуманітарних вантажів та сил реагування. Важливою складовою є забезпечення стійкості місцевих комунікаційних мереж, що дозволяє підтримувати інформування населення та координацію між службами навіть за умов масштабних руйнувань [5, с. 99]. Готовність громад до дій у надзвичайних ситуаціях воєнного характеру також залежить від залучення населення до заходів підготовки, проведення навчань та тренувань, що сприяє формуванню практичних навичок поведінки в умовах загрози.

Таким чином, рівень готовності системи цивільної захисту Миколаївської області є результатом взаємодії організаційних, технічних, кадрових та комунікаційних факторів, які забезпечують її здатність ефективно функціонувати та реагувати на воєнні виклики в межах територіальних громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування : матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції «Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції». Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265–268. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758>
2. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист : навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>
3. Іваненко В. С. Екологія та війна, погляд через минуле у майбутнє, глобальні виклики, загрози : materiały z międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej «Ekologia i racjonalne zarządzanie przyrodą: edukacja, nauka i praktyka» [Zasób elektroniczny]. Łomża: MANS w Łomży, 2023. С. 265–275. <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16200>
4. Орешко А. Ф. Сьогоднішні проблеми громади міста Миколаїв : матеріали X всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України». Київ : УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. С. 99–100. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17494>